

kem pehotnem polku na vzhodni fronti itd. Verjetno je bil piscu v precejšnjo pomoč tudi neobjavljeni rokopis (iz let 1948—1950) Burkhardta Müller-Hillebrandta (verjetno švicarskega državljana) o »vojaškem sodelovanju Nemčije in njenih zaveznikov v drugi svetovni vojni«, ki obsega celo 405 strani. Uporabljeno literaturo je pisec navedel še v posebnem seznamu. Uporabljeni viri so pisca nekajkrat »zanesli« in je iz njih prevzel izraze, ki bi jih lahko uporabljal kvečjemu v narekovajih, npr. »visoki gost« za zločine Anteja Pavelića. Najmanj na dveh mestih so Hrvati pohvaljeni kot najhrabrejši in najboljši vojaki na vzhodni fronti, v kar lahko dvomimo. Tudi pri prevodu niso ustrezni nekateri izrazi, tako npr. nemški izraz »Heeresgruppe« prevajamo kot »skupina armad« in ne kot »vojaška skupina«. Sodim tudi, da bi morala takšna knjiga v slovenščiti imeti tudi ustrezen uvod.

Tone Ferenc

Miloš Minić, *Spoljna politika Jugoslavije 1973—1979*. Novi Sad 1979, 588 str. (Zbirka Politička teorija i praksa, knjiga 14.)

Knjiga Miloša Minića predstavlja prerez odzivov naše skupnosti do žgočih vprašanj današnjega sveta ter naše neposredne soseščine. To nalogo skuša avtor doseči s pomočjo izbora vrste nastopov, ki jih je imel v letih 1973—1979 kot podpredsednik zveznega izvršnega sveta ter zvezni sekretar za zunanjo politiko.

V knjigi poudarja, da je večino to pot objavljenih ali ponatisnjenih govorov, člankov, izjav in drugih nastopov pripravljaj skupaj z ustreznimi službami, ambasadami, misijami, vodilnimi tovariši v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve, večkrat z znanimi znanstvenimi delavci ali pa vidnimi strokovnimi sodelavci naših inštitutov ali drugih organizacij. Vedno so bili, poudarja, sad kolektivnega dela, seveda pa ob tem nosi sam odgovornost za vsako besedo, saj je tekste sam osebno redigiral, oblikoval in pripravil ter odločal, kaj in kako je treba v danem položaju povedati, izjaviti, sporočiti.

V nadaljevanju Minić meni, da posamezni deli njegovih govorov, člankov ali drugih nastopov že pripadajo zgodovini, vendar jih je, po njegovem, večina zadržala svojo aktualnost. Takole ocenjuje poglede, podane v knjigi: gre za jugoslovanske poglede in stališča do dolgoročnih problemov in smeri naše zunanje politike v želji ohraniti in utrditi neodvisnost, varnost in mednarodni položaj Jugoslavije, ter nadaljuje: »Vsa ta vprašanja bodo še dolgo na dnevnem redu naše zunanje politike ter na dnevnem redu organizirane dejavnosti nezvezanih držav, ki jim pripada tudi naša država ter svetovne skupnosti narodov in držav.« Razumljivo je, da v Minićevi knjigi vseskozi izstopa osebnost J. B. Tića, kot enega tvorcev neuvrščenosti ter zunanjepolitične usmeritve nove Jugoslavije.

Ob Minićevi knjigi velja posebej podčrtati avtorjeve poglede na objavljeno dokumentacijo, saj skuša z njimi bralcu približati tiste svoje nastope, ki opredeljujejo razumevanje stališč naše države do vprašanj sodobnosti ter omogočajo njihovo globlje razumevanje. Seveda pa ob vprašanjih globalnega pomena

najdemo v knjigi tudi opozorila, ki zadevajo našo neposredno sosesčino. Dovolj je na primer spomniti se, da so bili leta 1975 podpisani Osimski sporazumi med Jugoslavijo in Italijo ali pa opozoriti na ostro polemiko med Jugoslavijo in Avstrijo ob znani avstrijski sedmojulijski zakonodaji naslednjega leta, povezani z diskriminacijskim »štetjem posebne vrste« 14. novembra 1976 (z ugotavljanjem slovenske in hrvaške manjšine). V ozki povezanosti s tem vprašanjem pa je bila danes še kako živa jugoslovanska pobuda za urejevanje manjšinske problematike v širokih mednarodnih okvirih Organizacije združenih narodov.

Tone Zorn

Walter Pollak, Sozialismus in Österreich. Podnaslov: Von der Donaumonarchie bis zur Ära Kreisky. Wien-Düsseldorf 1979, 319 str.

Knjiga avstrijskega publicista ter sodelavca salzburške univerze (u. l. 1977) podaja prerez zgodovine avstrijske socialdemokratske (socialistične) stranke od njenih začetkov v preteklem stoletju pa vse do danes. Delo je izšlo po avtorjevi smrti z nekaterimi dopolnitvami, ki segajo še v leto 1979, ter predstavlja enega vidnih prispevkov, namenjenih zgodovini avstrijskega delavskega gibanja.

Po načinu pisanja se knjiga približuje sintetičnim prikazom, zato je, kot je videti, odpadel kritični aparat. Zlasti pa je pisana pod vidikom zdajšnjega položaja Socialistične stranke Avstrije in njene vloge ter nam kot taka pojasnjuje njene padce in dvige, ki so jo pripeljali na vodilni položaj med vsemi političnimi silami avstrijske družbe.

Ko Pollak razpravlja o vlogi nemško-avstrijske socialno demokratske stranke v času razpada habsburške monarhije, opozarja, da je bilo skoro štiridesetletno delovanje stranke odločilno za to, da tedaj ni prišlo do večjega razcepa v socialno demokratsko ter v komunistično stranko. Da pa je bila po razpadu habsburške monarhije vendarle ustanovljena tudi komunistična stranka Avstrije, avtor pripisuje predvsem »v Rusiji šolanim« vojnim povratnikom. Po Pollaku je v tistem času nemško-avstrijska socialna demokracija uspela zlomiti vsaj »radikalizem« ali drugače povedano, revolucionarno delavsko gibanje. K temu je po njegovem prispevalo tudi nerešeno mejno vprašanje s Čehi in Jugoslovani, »ki ni dovoljevalo nikakih radikalnih političnih skokov«, poleg tega pa je politično odločanje Dunaja ovirala tamkajšnja medzavezniška vojaška komisija. Od ostalih dejavnikov, ki so tedaj igrali vlogo, naj poleg odmevnosti avstromarksizma podčrtamo še zlasti to, da so mnogi najvidnejši socialno-demokratski voditelji izšli iz meščanskega okolja ter se pridružili delavskemu gibanju iz liberalno-demokratskih ter humanitarno-socialnih motivov. Pollak poudarja, da avstrijsko-nemška socialna demokracija ni nikoli imela v svojih vrstah poklicnih revolucionarjev.

Posebej je v Pollakovi knjigi zajeto vprašanje priključitve Avstrije nacistični Nemčiji (anšlus). Med vzroke, ki so pogojevali prizadevanje avstrijsko-nemške socialne demokracije za tako priključitev po letu 1918, avtor prišteva